

Zāļu iegādes kompensācijas sistēma Latvijā

NVD Zāļu un medicīnisko ierīču departaments

Zinta Rugāja

14.11.2013.

Latvijas Republikas Veselības ministrija

NACIONĀLAIS VESELĪBAS DIENESTS

Kompensācijas kārtībā ietverto pasākumu mērķis-

... kompensācijai piešķirto līdzekļu ietvaros nodrošināt iespējami plašākam pacientu lokam nepieciešamās zāles un medicīniskās ierīces, kā arī panākt kompensācijas kārtības ietvaros kompensējamo zāļu un medicīnisko ierīču iespējami zemāko cenu un ietaupījuma rezultātā iegūtos līdzekļus novirzīt pacientu vajadzību nodrošināšanai kompensācijas kārtības ietvaros.

MK noteikumi nr.899 *“Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība”* (31.10.2006.)

ZIKS pamatprincipi

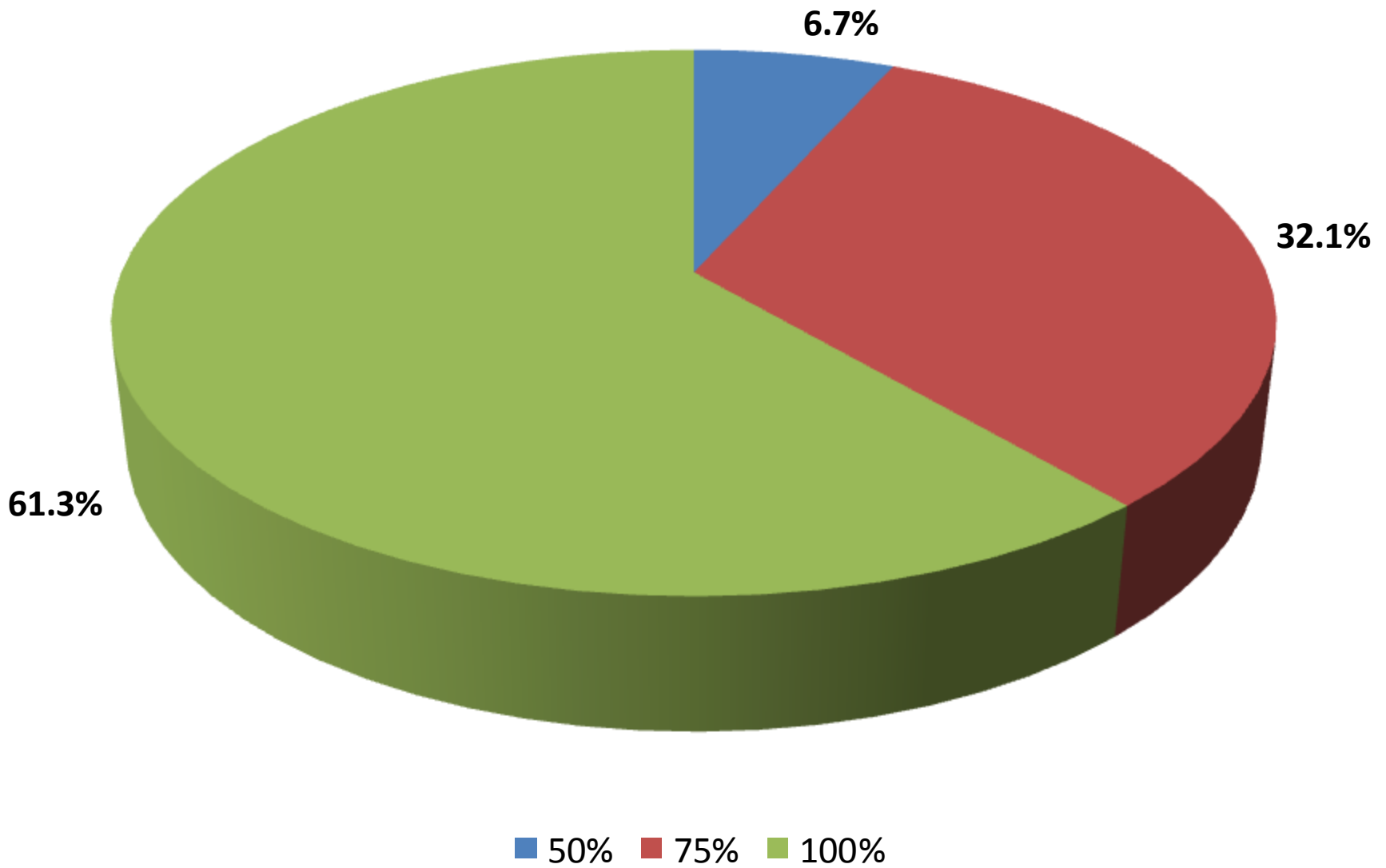
- ZIKS ietvaros apmaksā diagnozes, kas ir iekļautas 31.10.2006. MK not.Nr.899 «Ambulatorajai ārstēšanai paredzēto zāļu un medicīnisko ierīču iegādes izdevumu kompensācijas kārtība» 1.pielikumā;
- Zāļu iegādes kompensācijas sistēmas ietvaros kompensē diagnozes 50%, 75% un 100% apmērā;
- Kompensējamo zāļu sistēma sastāv no A saraksta, B saraksta, C saraksta, M saraksta un zāļu un medicīnisko ierīču kompensācijas individuālām personām;
- 91,8% no kopējā izsniegto kompensējamo zāļu apjoma veido A un B sarakstā iekļautās zāles; C sarakstā iekļautās zāles izsniegtas 6,6% apjomā, individuāliem pacientiem 1,5% un ~0.1% Mātes un bērna veselības uzlabošanas plāna pasākumiem.
- 2009.gada martā tika samazināts kompensācijas apmērs diagnozēm no 75% uz 50% un no 90% uz 75%;
- 2010.gadā no 50% uz 75% tika palielināts kompensācijas apmērs diagnožu grupā "Asinsrites sistēmas slimības" iekļautajām diagnozēm, izņemot diagnozi "Sirds mazspēja", kurai kompensācijas apmērs tika samazināts no 100% uz 75%, un nosakot visām diagnozēm diagnožu grupā "Asinsrites sistēmas slimības" vienotu kompensācijas kategoriju 75% apmērā;
- 2011.gada martā tika palielināta valsts kompensācija C hepatīta ārstēšanai nepieciešamiem medikamentiem no 50% uz 75%.

ZIKS sarakstu kategorijas

- A saraksts- zāles bez klīniski nozīmīgām atšķirībām
- B saraksts- savstarpēji neaizvietojamās zāles
- C saraksts- izmaksas pārsniedz Ls 3 000 gadā

2013. gada jūlijā Kompensējamo zāļu sarakstā
iekļauti 383 zāļu vispārīgie nosaukumi un
1 481 medikamenti

ZIKS apmaksas no valsts budžeta kompensācijas grupu ietvaros

Kompensācijas kritēriji

Klīniskais
ieguvums

Ietekme uz
budžetu

Izmaksu
efektivitāte

Kompensācijas nosacījumi:

- klīniski
- ekonomiski
- konkrētai pacientu grupai

Racionālas zāļu lietošanas veicināšana

Klīniskā informācija

Klīniskās vadlīnijas

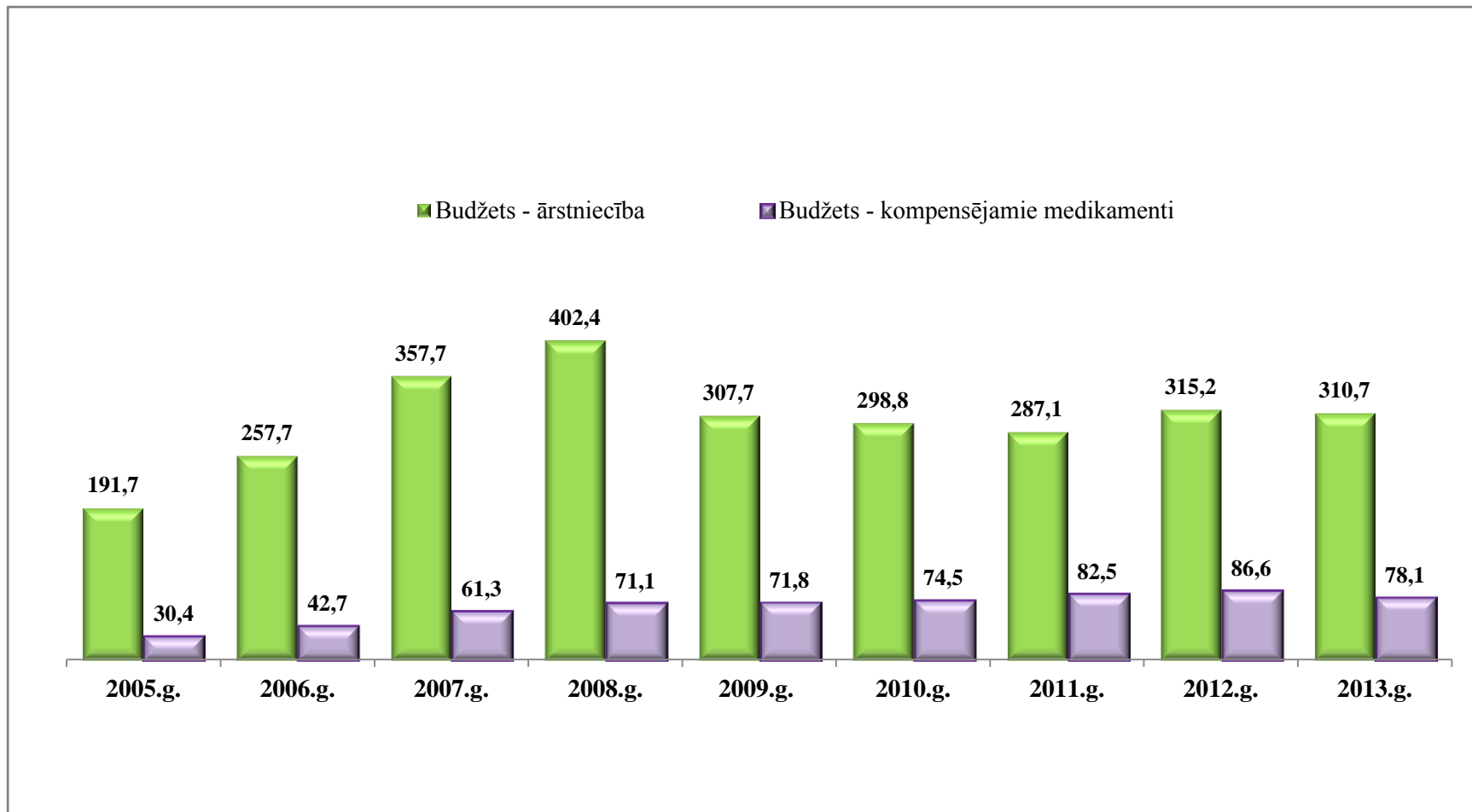

Izmaksu efektivitātes vērtēšana

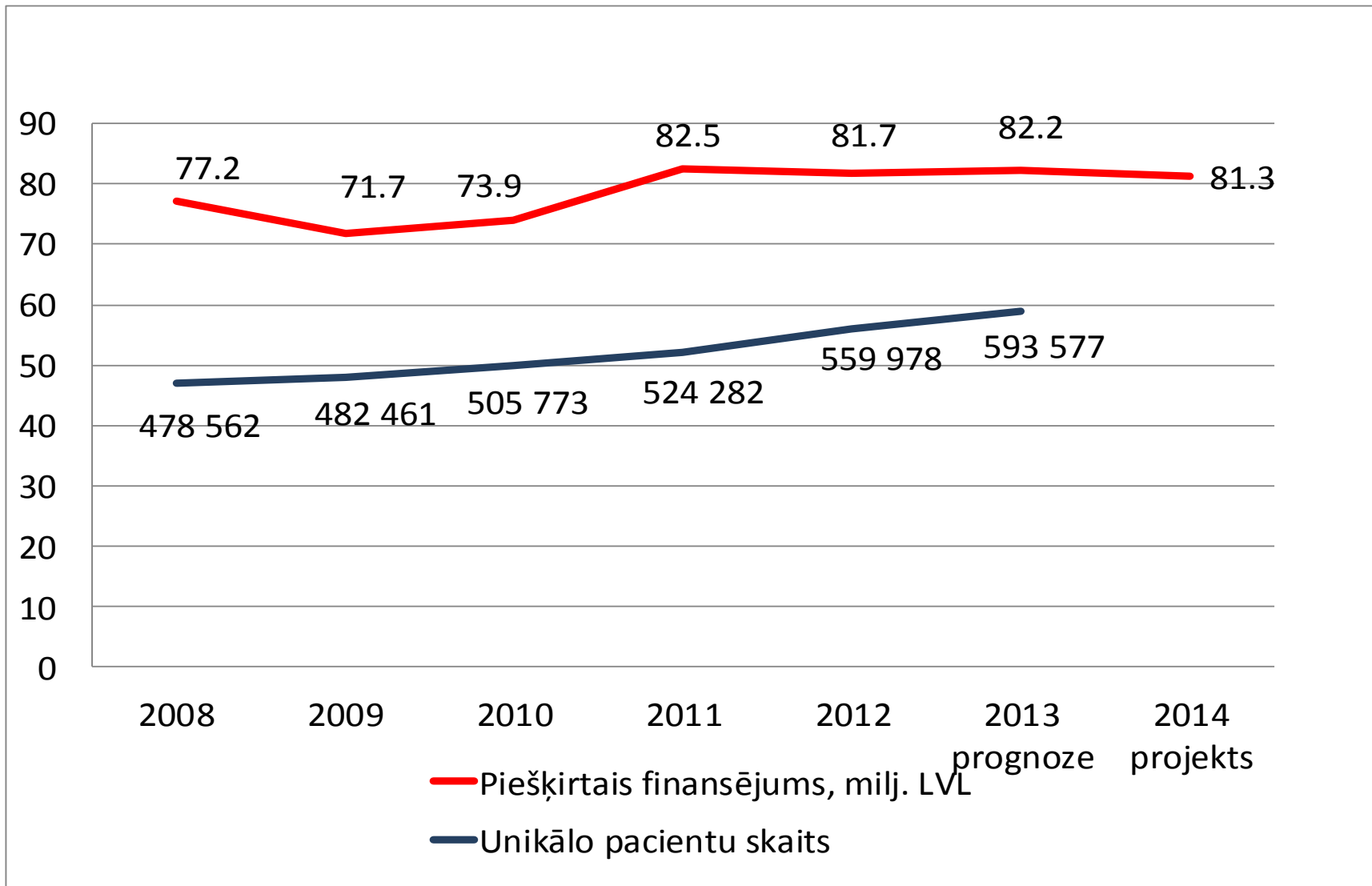
Racionālas farmakoterapijas rekomendācijas

Veselības aprūpes budžets, milj Ls

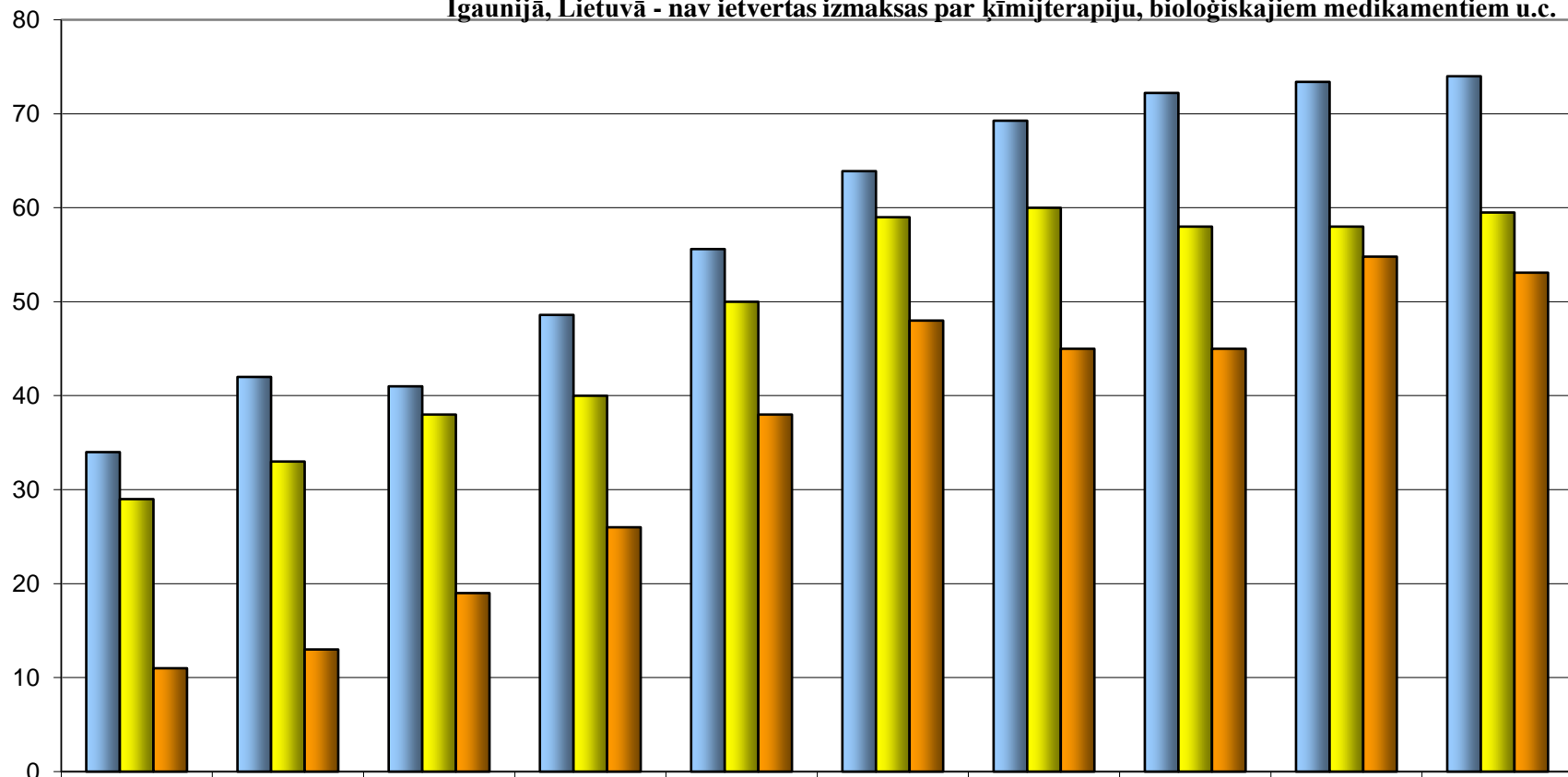

ZIKS finansējums un unikālo pacientu skaits Latvijā 2008.–2014. gadā, milj. LVL

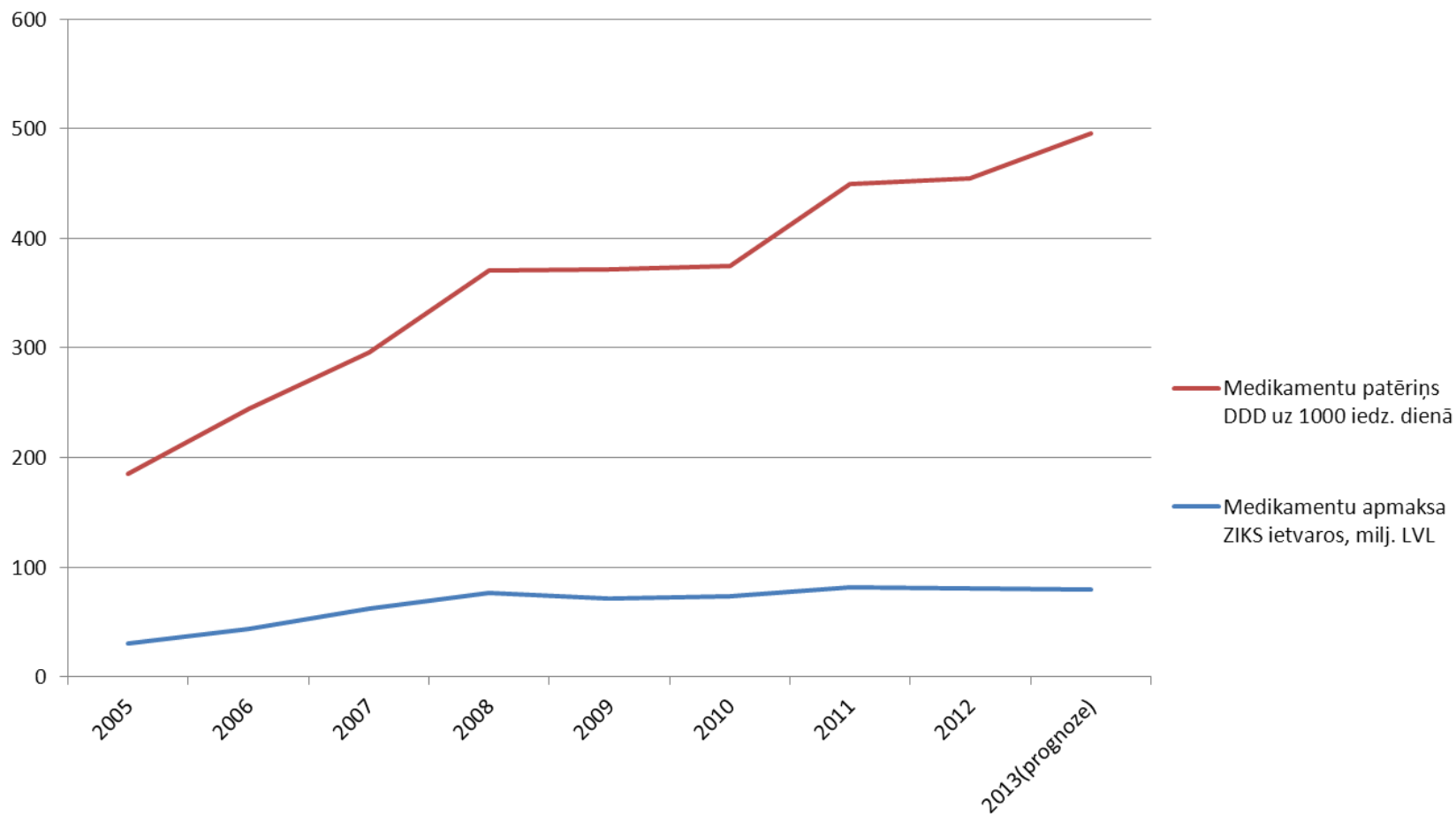
Zāļu iegādes kompensācijas izdevumi ambulatoriem pacientiem, EUR/iedzīvotāju

Igaunijā, Lietuvā - nav ietvertas izmaksas par ķīmijterapiju, bioloģiskajiem medikamentiem u.c.

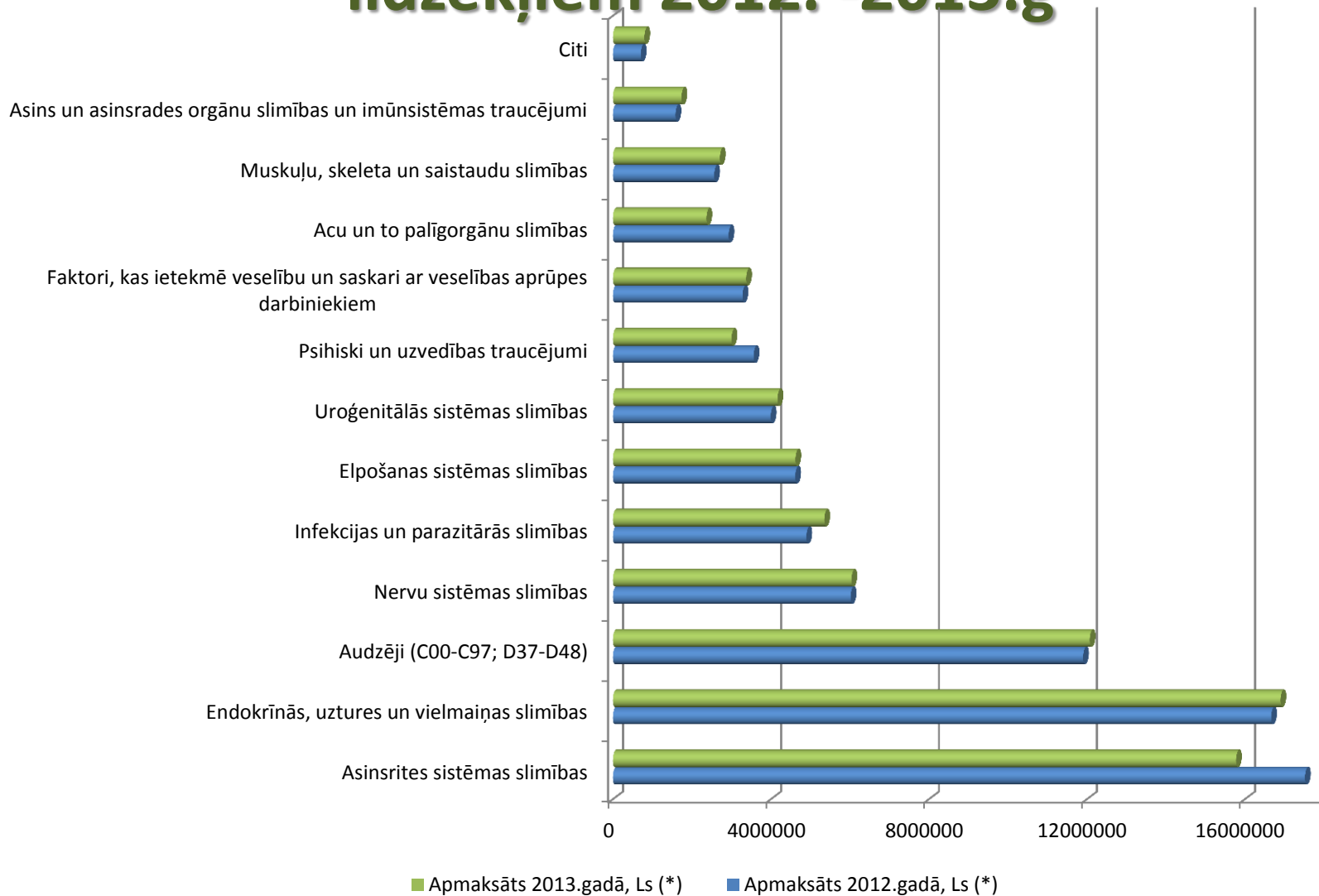

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 plānots
■ Igaunija	34	42	41	49	56	64	69	72	73	74
■ Lietuva	29	33	38	40	50	59	60	58	58	60
■ Latvija	11	13	19	26	38	48	45	45	55	53

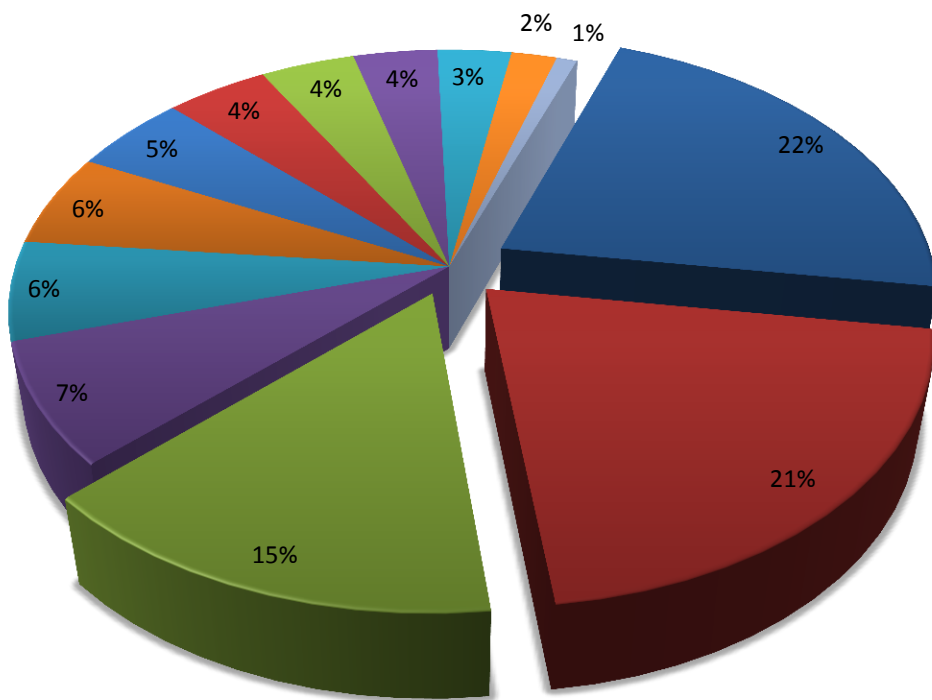
ZIKS apjoms un DDD uz 1000 iedzīvotājiem dienā Latvijā 2008.–2013. gadā, milj. LVL

Diagnožu grupu apmaksā no valsts budžeta līdzekļiem 2012. -2013.g

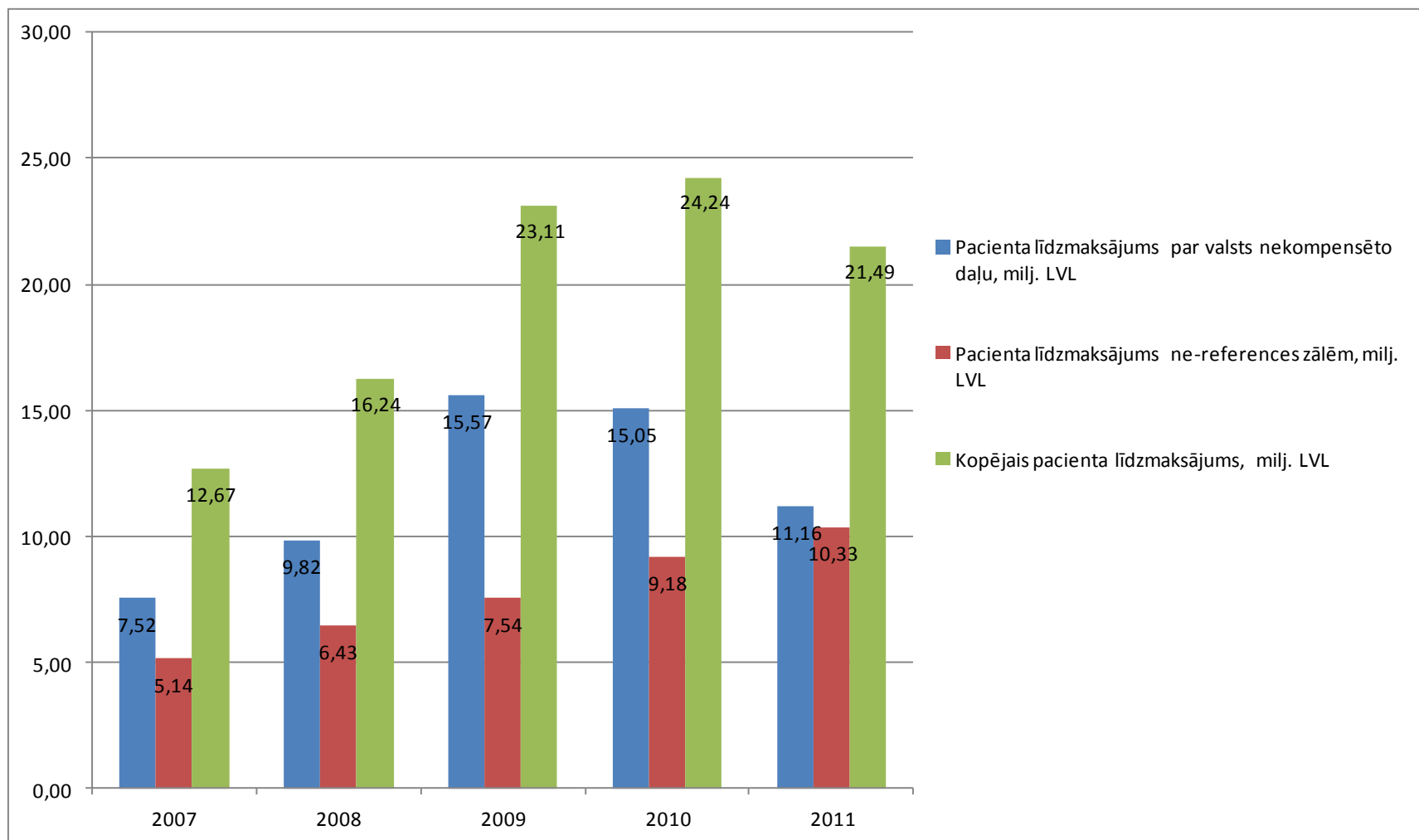

Diagnožu apmaksa 2012.gadā, % no ZIKS

- 4. Asinsrites sistēmas slimības
- 8. Endokrīnās, uztures un vielmaiņas slimības
- 5. Audzēji (C00-C97; D37-D48)
- 14. Nervu sistēmas slimības
- 10. Infekcijas un parazitārās slimības
- 7. Elpošanas sistēmas slimības
- 17. Uroģenitālās sistēmas slimības
- 15. Psihiski un uzvedības traucējumi
- 16. Faktori, kas ietekmē veselību un saskari ar veselības aprūpes darbiniekiem
- 1. Acu un to palīgorgānu slimības
- 11. Muskuļu, skeleta un saistaudu slimības
- 3. Asins un asinsrades orgānu slimības un imūnsistēmas traucējumi
- Citas

Pacienta līdzmaksājums par kompensējamo zāļu iegādi

Unikālo pacientu skaita izmaiņas ZIKS ietvaros

	2012.gads		2013.gada 9 mēneši		
	Unikālo pacientu skaits	Unikālo pacientu skaits, kuri pārsnieguši 65 gadus	Unikālo pacientu skaits	Unikālo pacientu skaits, kuri pārsnieguši 65 gadus	Unikālo pacientu-senioru īpatsvars %
Kopā valsts kompensācijas sistēmā	559 980	255 172	552 699	250 866	45.4%
Diagnožu grupas					
Glaukoma	49 448	37 062	48 037	36 277	75.6%
Sirds-asinsvadu sistēmas slimības	394 976	222 521	386 172	218 442	56.6%
Onkoloģiskās slimības	19 838	12 311	18 071	11 171	61.8%
Diabēts	76 652	42 579	75 859	42 524	56%
Osteoporozē	18 009	12 563	16 503	11 506	69.7%
Parkinsona slimība	5 557	4 880	5 147	4 492	83.3%

SECINĀJUMI

- Zemais finansējums ierobežo zāļu pieejamību pacientiem;
- Ģenērisko zāļu ienākšanas rezultātā zāļu cenas samazinās līdz pat 70% ;
- KZS cenas ir zem vidējā ES valstu cenu līmeņa;
- Mazā tirgus apjoma dēļ lētākie medikamenti var aiziet no tirgus vai netiek nodrošinātas regulāras piegādes ;
- Lielāka uzmanība pievēršama zāļu lietošanas rezultātam (izmaksu efektivitātei) – ar maksimāli zemākām izmaksām sasniegt attiecīgo rezultātu;
- Racionālā zāļu lietošanā vislielākā loma ir ārstu, farmaceitu un pacientu sadarbībai (izrakstīšanai, aizvietošanai, informēšanai).

Vēža savlaicīgas atklāšanas programma

- 1. Dzemdes kakla vēža profilaktiskā pārbaude** - katru gadu izlases kārtībā pēc iedzīvotāju reģistra datiem NVD atlasa dzemdes kakla izmeklējumiem sievietes, kurām attiecīgajā gadā paliek 25, 28, 31, 34, 37, 40, 43, 46, 49, 52, 55, 58, 61, 64, 67 gadi un nosūta uzaicinājuma vēstules izmeklējumu veikšanai par valsts līdzekļiem.
- 2. Krūts vēža profilaktiskā pārbaude** - katru gadu izlases kārtībā pēc iedzīvotāju reģistra datiem NVD atlasa mammogrāfijas izmeklējumiem sievietes, kurām attiecīgajā gadā paliek 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68 gadi un nosūta uzaicinājuma vēstules izmeklējumu veikšanai par valsts līdzekļiem.
- 3. Zarnu vēža profilaktiskā pārbaude** - sievietēm un vīriešiem vecumā no 50 gadiem reizi gadā skrīningtests zarnu vēzim, testu saņem pie ģimenes ārsta.

Nacionālais veselības dienests

Cēsu iela 31 k-3 (6. ieeja, 2., 3. un 4. stāvs)

Rīga, Latvija, LV-1012

Tālrunis: 80001234

Fakss: 67043701

E-pasts: nvd@vmnvd.gov.lv

Mājaslapa: www.vmnvd.gov.lv

